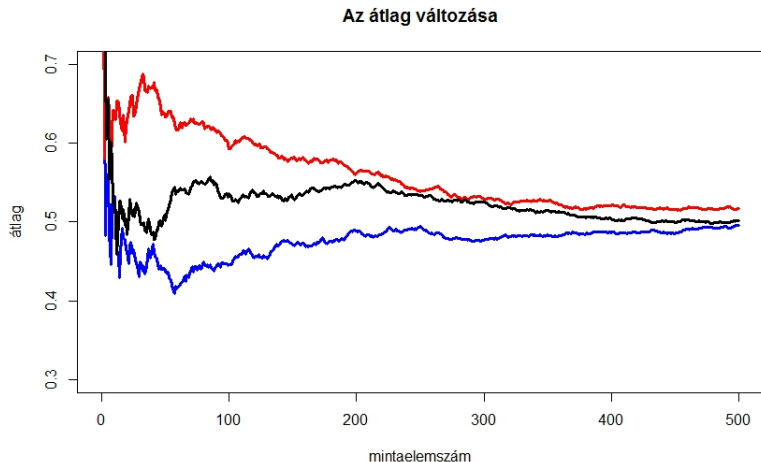
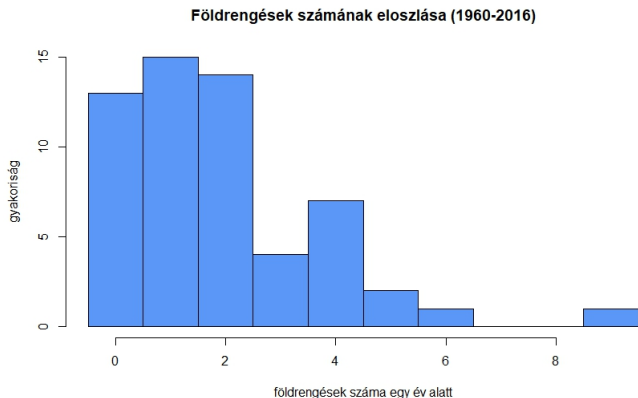

Az átlag konvergenciája (3. előadás)

Az átlagok sorozata: $[0, 1]$ intervallumon egyenletes eloszlásból vett minta átlagainak sorozata $n = 500$ -ig; itt a **várható érték 0,5** $\rightarrow$ az átlagok ehhez esnek egyre közelebb

Várható érték és szórás

A legalább 6-os erősségű földrengések évenkénti számának eloszlása Új-Zélandon 1960 és 2016 között (*adatok forrása: New Zealand geonet project*). Ez alapján **évente mennyi, legalább 6-os földrengés várható** Új-Zélandon? Mennyi a **szórás**?

Becslés az adatokból

A megfigyelt adataink legyenek

$$x_1 = 3, x_2 = 3, x_3 = 0, x_4 = 1, \dots, x_{54} = 4, x_{55} = 6, x_{56} = 1, x_{57} = 9.$$

A **várható érték** szokásos becslése az **átlag**:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_{57}}{57} = \frac{\sum_{j=1}^{57} x_j}{57} = \frac{3 + 3 + 0 + \dots + 9}{57} = 1,99.$$

A **szórás** egy szokásos becslése a **korrigált tapasztalati szórás**. Tekintsük az átlagtól való eltéréseket: $(x_j - \bar{x})$, majd ezeknek az $n - 1$ -gyel súlyozott négyzetes közepét:

$$\begin{aligned}\sigma &= \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n - 1}} = \\ &= \sqrt{\frac{1,01^2 + 1,01^2 + 1,99^2 + \dots + 7,01^2}{56}} = 1,8.\end{aligned}$$

Várható érték becslése az adatokból

A teljes adatsorból számolva az átlagot, csoportosíthatunk a megfigyelt értékek szerint:

$$\begin{aligned}\bar{x} &= \frac{x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_{57}}{57} = \frac{\sum_{j=1}^{57} x_j}{57} = \frac{3 + 3 + 0 + \dots + 9}{57} = \\ &= \frac{0 \cdot 13 + 1 \cdot 15 + 2 \cdot 14 + \dots + 9 \cdot 1}{57} = \\ &= 0 \cdot \frac{13}{57} + 1 \cdot \frac{15}{57} + 2 \cdot \frac{14}{57} + \dots + 6 \cdot \frac{1}{57} + 9 \cdot \frac{1}{57} = \\ &= 0 \cdot 0,23 + 1 \cdot 0,26 + 2 \cdot 0,25 + \dots + 6 \cdot 0,02 + 9 \cdot 0,02 = \\ &= 0 \cdot \mathbb{P}(X = 0) + 1 \cdot \mathbb{P}(X = 1) + 2 \cdot \mathbb{P}(X = 2) + \dots + 9 \cdot \mathbb{P}(X = 9) = \\ &= \sum_{k=0}^9 k \cdot \mathbb{P}(X = k) = \sum_{k=0}^9 k \cdot p_k = 1,99,\end{aligned}$$

ha az X valószínűségi változó földrengések száma egy év alatt, és a $\mathbb{P}(X = k) = p_k$ az olyan évek aránya, amikor pontosan k földrengés volt (az előző táblázat alapján).

Diszkrét valószínűségi változó várható értéke

Legyen $X : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ olyan **diszkrét** valószínűségi változó, melynek

- lehetséges értékei: $\{x_1, x_2, \dots\}$
- az ehhez tartozó valószínűségek: $p_1 = \mathbb{P}(X = x_1), p_2 = \mathbb{P}(X = x_2), \dots$
- azaz X eloszlása: $(x_1, p_1), (x_2, p_2), \dots$

Ekkor az X **diszkrét** valószínűségi változó **várható értéke**:

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{k=1}^{\infty} x_k p_k = \sum_{k=1}^{\infty} x_k \cdot \mathbb{P}(X = x_k), \quad \text{ha} \quad \sum_{k=1}^{\infty} |x_k| p_k < \infty.$$

Például ha X csak nemnegatív egész értékeket vehet fel (mint a földrengések száma):

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{k=0}^{\infty} k \cdot p_k = \sum_{k=0}^{\infty} k \cdot \mathbb{P}(X = k) = 1 \cdot \mathbb{P}(X = 1) + 2 \cdot \mathbb{P}(X = 2) + \dots$$

Valószínűségi változó: példa

Valakinek három gyereke születik. Legyen X a fiúk száma. Ekkor az összes lehetőség halmaza:

$$\Omega = \{FFF, FFL, FLF, FLL, LFF, LFL, LLF, LLL\};$$

A fiúk számát hozzárendelve az egyes lehetőségekhez kapunk egy valószínűségi változót:

$$\begin{aligned} X(LLL) &= 0; & X(LLF) &= X(LFL) = X(FLL) = 1; \\ X(FFL) &= X(FLF) = X(LFF) = 2; & X(FFF) &= 3. \end{aligned}$$

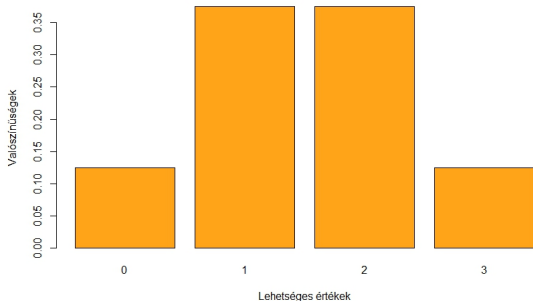
Az X valószínűségi változó lehetséges értékei:

$$\{0, 1, 2, 3\} \rightarrow \text{véges halmaz}$$

A lehetséges értékekhez tartozó valószínűségek, feltéve, hogy a gyerekek egymástól függetlenül $1/2$ valószínűséggel fiúk, azaz mind a 8 eset egyformán valószínű:

$$\begin{aligned} \mathbb{P}(X = 0) &= 1/8, & \mathbb{P}(X = 1) &= 3/8, \\ \mathbb{P}(X = 2) &= 3/8, & \mathbb{P}(X = 3) &= 1/8. \end{aligned}$$

Példa: a fiúk számának eloszlása

A fiúk számának eloszlása: a lehetséges értékek:

$$\{0, 1, 2, 3\}$$

és a hozzájuk tartozó valószínűségek:

$$1/8, \quad 3/8, \quad 3/8, \quad 1/8.$$

Diszkrét valószínűségi változó várható értéke: példa

Három gyerek. Legyen X a fiúk száma a három gyerek közül, feltéve, hogy a gyerekek egymástól függetlenül $1/2$ valószínűséggel fiúk. Ekkor

$$\mathbb{P}(X = 0) = \frac{1}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 1) = \frac{3}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 2) = \frac{3}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 3) = \frac{1}{8},$$

és **a fiúk számának várható értéke:**

$$\mathbb{E}(X) = 0 \cdot \frac{1}{8} + 1 \cdot \frac{3}{8} + 2 \cdot \frac{3}{8} + 3 \cdot \frac{1}{8} = \frac{12}{8} = \frac{3}{2} = \mathbf{1,5}.$$

Szabályos kockadobás. Legyen Y egy szabályos dobókockával dobott szám. Ekkor **a dobott szám várható értéke:**

$$\mathbb{E}(Y) = 1 \cdot \frac{1}{6} + 2 \cdot \frac{1}{6} + 3 \cdot \frac{1}{6} + 4 \cdot \frac{1}{6} + 5 \cdot \frac{1}{6} + 6 \cdot \frac{1}{6} = \frac{21}{6} = \frac{7}{2} = \mathbf{3,5}.$$

A várható érték tulajdonságai

- **Összeg várható értéke.** Ha X, Y valószínűségi változók, és $X, Y, X + Y$ várható értéke létezik, akkor

$$\mathbb{E}(X + Y) = \mathbb{E}(X) + \mathbb{E}(Y).$$

- **Konstans kiemelése.** Ha az X valószínűségi változó várható értéke létezik, és c tetszőleges valós szám, akkor

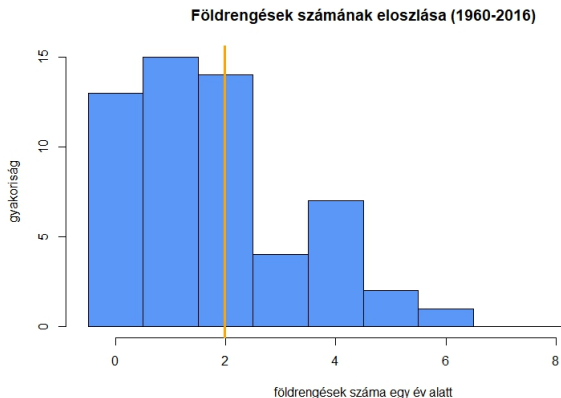
$$\mathbb{E}(c \cdot X) = c \cdot \mathbb{E}(X).$$

- **Függvény várható értéke** Egy $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ függvényre

$$\mathbb{E}(g(X)) = \sum_{k=1}^{\infty} g(x_k) \mathbb{P}(X = x_k) \quad (\text{ha létezik}),$$

ahol az X lehetséges értékei $\{x_1, x_2, \dots\}$.

Várható érték és szórás

A legalább 6-os erősségű földrengések évenkénti számának eloszlása Új-Zélandon 1960 és 2016 között, és a **várható érték**: $\mathbb{E}(X) = 1,99$. Mennyi lehet a **szórás**, vagyis a várható értéktől való „átlagos négyzetes eltérés”? (adatok forrása: *New Zealand geonet project*)

Valószínűségi változó szórása

Legyen $X : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ valószínűségi változó, melyre $\mathbb{E}(X^2)$ létezik. Ekkor X **szórásnégyzete**:

$$D^2(X) = \mathbb{E}\left((X - \mathbb{E}X)^2\right).$$

Legyen $X : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ valószínűségi változó, melyre $\mathbb{E}(X^2)$ létezik. Ekkor X **szórása**:

$$D(X) = \sqrt{\mathbb{E}\left((X - \mathbb{E}X)^2\right)}.$$

A szórásnégyzet kiszámítása

Legyen X olyan **diszkrét valószínűségi változó**, melyre $\mathbb{E}(X^2)$ létezik. Legyenek az X lehetséges értékei $x_1, x_2, \dots$, a hozzájuk tartozó valószínűségek: $p_k = \mathbb{P}(X = x_k)$. Ekkor

$$\begin{aligned} D^2(X) &= \mathbb{E}\left((X - \mathbb{E}X)^2\right) = \mathbb{E}(X^2) - [\mathbb{E}(X)]^2 = \\ &= \left[\sum_{k=1}^{\infty} x_k^2 \cdot p_k \right] - \left[\sum_{k=1}^{\infty} x_k \cdot p_k \right]^2 = \\ &= \left[\sum_{k=1}^{\infty} x_k^2 \cdot \mathbb{P}(X = k) \right] - \left[\sum_{k=1}^{\infty} x_k \cdot \mathbb{P}(X = k) \right]^2. \end{aligned}$$

Ha X csak **nemnegatív egész értékeket** vehet fel:

$$D^2(X) = \sum_{k=0}^{\infty} k^2 \cdot \mathbb{P}(X = k) - \left[\sum_{k=0}^{\infty} k \cdot \mathbb{P}(X = k) \right]^2.$$

A földrengések számának szórása

k	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
p_k	0,23	0,26	0,25	0,06	0,12	0,04	0,02	0	0	0,02

Ekkor X **várható értéke**, ahol X a legalább 6-os földrengések száma egy év alatt:

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{k=0}^9 k \cdot p_k = 0 \cdot 0,23 + 1 \cdot 0,26 + 2 \cdot 0,25 + \dots + 9 \cdot 0,02 = \mathbf{1,99}.$$

Az X^2 valószínűségi változó várható értéke:

$$\begin{aligned}\mathbb{E}(X^2) &= \sum_{k=0}^9 k^2 \cdot \mathbb{P}(X = k) = \sum_{k=0}^9 k^2 \cdot p_k = \\ &= 0^2 \cdot 0,23 + 1^2 \cdot 0,26 + 2^2 \cdot 0,25 + \dots + 9^2 \cdot 0,02 = 6,77.\end{aligned}$$

Ebből X **szórása**:

$$D(X) = \sqrt{\mathbb{E}(X^2) - [\mathbb{E}(X)]^2} = \sqrt{6,77 - 1,99^2} = \mathbf{1,8}.$$

A fiúk számának szórása

Legyen X a fiúk száma a három gyerek közül, feltéve, hogy a gyerekek egymástól függetlenül $1/2$ valószínűséggel fiúk. Ekkor

$$\mathbb{P}(X = 0) = \frac{1}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 1) = \frac{3}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 2) = \frac{3}{8}; \quad \mathbb{P}(X = 3) = \frac{1}{8}.$$

Az X^2 valószínűségi változó várható értéke:

$$\mathbb{E}(X^2) = \sum_{k=0}^3 k^2 \cdot \mathbb{P}(X = k) = 0 \cdot \frac{1}{8} + 1 \cdot \frac{3}{8} + 4 \cdot \frac{3}{8} + 9 \cdot \frac{1}{8} = \frac{24}{8} = 3.$$

Már láttuk, hogy $\mathbb{E}(X) = 1,5$. Ezért X **szórásnégyzete**:

$$D^2(X) = \mathbb{E}(X^2) - [\mathbb{E}(X)]^2 = 3 - 1,5^2 = 3 - 2,25 = 0,75 = \frac{3}{4}.$$

Végül a fiúk számának **szórása**:

$$D(X) = \sqrt{\frac{3}{4}} = 0,866.$$

A kockadobás szórása

Legyen X egy szabályos dobókockával dobott szám. Ekkor

$$\mathbb{E}(X^2) = \frac{1}{6} \cdot 1^2 + \frac{1}{6} \cdot 2^2 + \frac{1}{6} \cdot 3^2 + \frac{1}{6} \cdot 4^2 + \frac{1}{6} \cdot 5^2 + \frac{1}{6} \cdot 6^2 = \frac{91}{6}.$$

Másrészt a dobott szám **várható értéke**:

$$\mathbb{E}(X) = \frac{1}{6} \cdot 1 + \frac{1}{6} \cdot 2 + \frac{1}{6} \cdot 3 + \frac{1}{6} \cdot 4 + \frac{1}{6} \cdot 5 + \frac{1}{6} \cdot 6 = \frac{7}{2}.$$

Ebből

$$D^2(X) = \mathbb{E}(X^2) - \mathbb{E}(X)^2 = \frac{91}{6} - \left(\frac{7}{2}\right)^2 = 2,92.$$

A kockadobás szórása: $D(X) = \sqrt{2,92} = 1,71$.

Általában n oldalú dobókocka esetén: $D(X) = \sqrt{\frac{n^2-1}{12}}$.

A szórásnégyzet tulajdonságai

- **Nemnegativitás.** $D^2(X) \geq 0$ és $D(X) \geq 0$ mindig teljesül.
- **Szorzás és eltolás.** Ha a, b valós számok, X véges szórású valószínűségi változó, akkor

$$D^2(aX + b) = a^2 D^2(X) \quad \Rightarrow \quad D(aX + b) = |a|D(X).$$

- Van olyan valószínűségi változó, melynek várható értéke véges, de a szórása nem létezik. Például:

$$\mathbb{P}(X = k) = \frac{0,83}{k^3} \quad (k = 1, 2, \dots).$$

Diszkrét és abszolút folytonos eset

A **várható értéket** olyan formában nem tudjuk definiálni abszolút folytonos eloszlásokra, mint diszkrét esetben, hiszen $\mathbb{P}(X = x) = 0$ minden x -re. Helyette:

diszkrét

X lehetséges értékei: $x_1, x_2, \dots$

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j^2 \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

abszolút folytonos

X sűrűségfüggvénye: f .

Diszkrét és abszolút folytonos eset

A **várható értéket** olyan formában nem tudjuk definiálni abszolút folytonos eloszlásokra, mint diszkrét esetben, hiszen $\mathbb{P}(X = x) = 0$ minden x -re. Helyette:

diszkrét

X lehetséges értékei: $x_1, x_2, \dots$

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j^2 \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

abszolút folytonos

X sűrűségfüggvénye: f .

$$\mathbb{E}(X) = \int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f(x) dx$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 \cdot f(x) dx$$

Diszkrét és abszolút folytonos eset

A **várható értéket** olyan formában nem tudjuk definiálni abszolút folytonos eloszlásokra, mint diszkrét esetben, hiszen $\mathbb{P}(X = x) = 0$ minden x -re. Helyette:

diszkrét

X lehetséges értékei: $x_1, x_2, \dots$

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j^2 \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

abszolút folytonos

X sűrűségfüggvénye: f .

$$\mathbb{E}(X) = \int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f(x) dx$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 \cdot f(x) dx$$

$$D(X) = \sqrt{\mathbb{E}((X - \mathbb{E}(X))^2)} = \sqrt{\mathbb{E}(X^2) - \mathbb{E}(X)^2}$$

Diszkrét és abszolút folytonos eset

A **várható értéket** olyan formában nem tudjuk definiálni abszolút folytonos eloszlásokra, mint diszkrét esetben, hiszen $\mathbb{P}(X = x) = 0$ minden x -re. Helyette:

diszkrét

X lehetséges értékei: $x_1, x_2, \dots$

$$\mathbb{E}(X) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j^2 \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$D(X) = \sqrt{\mathbb{E}((X - \mathbb{E}(X))^2)} = \sqrt{\mathbb{E}(X^2) - \mathbb{E}(X)^2}$$

$$\mathbb{E}(X^k) = \sum_{j=1}^{\infty} x_j^k \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

$$\mathbb{E}(g(X)) = \sum_{j=1}^{\infty} g(x_j) \cdot \mathbb{P}(X = x_j)$$

abszolút folytonos

X sűrűségfüggvénye: f .

$$\mathbb{E}(X) = \int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f(x) dx$$

$$\mathbb{E}(X^2) = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 \cdot f(x) dx$$

$$\mathbb{E}(X^k) = \int_{-\infty}^{\infty} x^k f(x) dx$$

$$\mathbb{E}(g(X)) = \int_{-\infty}^{\infty} g(x) f(x) dx$$

Várható érték és szórás abszolút folytonos esetben

Legyen X abszolút folytonos valószínűségi változó, melynek sűrűségfüggvénye f .
Ekkor X **várható értéke**:

$$\mathbb{E}(X) = \int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f(x) dx,$$

ha ez az integrál létezik és véges.

Tegyük fel, hogy az X valószínűségi változó abszolút folytonos, sűrűségfüggvénye f , és $\mathbb{E}(X^2)$ létezik, azaz az $\int_{-\infty}^{\infty} x^2 f(x) dx$ integrál véges. Ekkor X **szórásnégyzete**:

$$D^2(X) = \mathbb{E}((X - \mathbb{E}(X))^2) = \mathbb{E}(X^2) - \mathbb{E}(X)^2,$$

szórása pedig

$$D(X) = \sqrt{\mathbb{E}((X - \mathbb{E}(X))^2)} = \sqrt{\mathbb{E}(X^2) - \mathbb{E}(X)^2}.$$

A szórás definíciója megegyezik a diszkrét esetben használttal.

Nevezetes eloszlások várható értéke és szórása

- X normális eloszlású m várható értékkel és σ szórással:

$$\mathbb{E}(X) = m; \quad D(X) = \sigma$$

a definícióból adódik.

- X exponenciális eloszlású λ paraméterrel:

$$f(x) = \lambda e^{-\lambda x} \mathbb{I}(x > 0); \quad \mathbb{E}(X) = D(X) = \frac{1}{\lambda}.$$

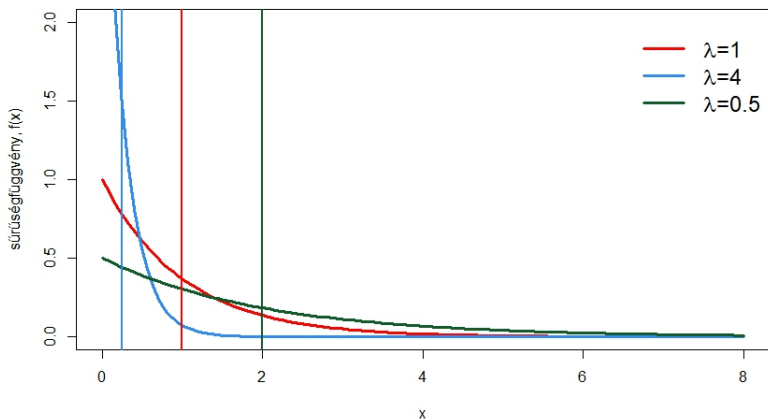
- X egyenletes eloszlású az $[a, b]$ intervallumon:

$$f(x) = \frac{1}{b-a} \mathbb{I}(a < x < b); \quad E(X) = \frac{a+b}{2}; \quad D(X) = \frac{b-a}{\sqrt{12}}.$$

Itt f az eloszlások sűrűségfüggvénye, $\mathbb{I}$ pedig indikátor, értéke 1, ha igaz a benne szereplő kifejezés, 0 különben.

Exponenciális eloszlás

Exponenciális eloszlások sűrűségfüggvényei

Különböző paraméterű ($\lambda = \frac{1}{2}, 1$, illetve 4) exponenciális eloszlások sűrűségfüggvényei és a várható értékeik: $\mathbb{E}(X) = \frac{1}{\lambda} = 2, 1$ illetve $\frac{1}{4}$

Momentumok

Az X valószínűségi változók **k . momentuma** a k . hatványának várható értéke:

$$\mathbb{E}(X^k).$$

Általában igaz, hogy ha X abszolút folytonos valószínűségi változó, f a sűrűségfüggvénye, és $\mathbb{E}(g(X))$ létezik, akkor

$$\mathbb{E}(g(X)) = \int_{-\infty}^{\infty} g(x)f(x) dx.$$

Ezért a k . momentum kiszámítása:

$$\mathbb{E}(X^k) = \int_{-\infty}^{\infty} x^k f(x) dx.$$

Következmény: a **szórásnégyzetet** a következőképpen számíthatjuk ki abszolút folytonos X valószínűségi változó esetén:

$$D^2(X) = \mathbb{E}(X^2) - [\mathbb{E}(X)]^2 = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 f(x) dx - \left[\int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f(x) dx \right]^2.$$

Események függetlensége

Az $A, B \in \mathcal{A}$ események **függetlenek**, ha

$$\mathbb{P}(A \cap B) = \mathbb{P}(A) \cdot \mathbb{P}(B),$$

vagyis **a metszet valószínűsége a valószínűségek szorzata**.

Események függetlensége

Az $A, B \in \mathcal{A}$ események **függetlenek**, ha

$$\mathbb{P}(A \cap B) = \mathbb{P}(A) \cdot \mathbb{P}(B),$$

vagyis **a metszet valószínűsége a valószínűségek szorzata**.

Több eseménynél tetszőleges részhalmazra teljesülnie kell ennek a tulajdonságnak.

Az $A_1, A_2, \dots \in \mathcal{A}$ események **függetlenek**, ha tetszőleges $k \geq 1$ és $1 \leq i_1 < i_2 < \dots < i_k \leq n$ számokra

$$\mathbb{P}(A_{i_1} \cap A_{i_2} \cap \dots \cap A_{i_k}) = \mathbb{P}(A_{i_1})\mathbb{P}(A_{i_2}) \dots \mathbb{P}(A_{i_k}).$$

Binomiális eloszlás: példa

Egy munkahelyi csapatban **hatan** dolgoznak együtt.

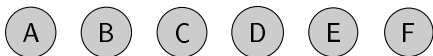
Tegyük fel, hogy egy tetszőleges napon **egymástól függetlenül** mindannyian **$p = 0,03$** valószínűséggel **hiányoznak**.

Mennyi a valószínűsége, hogy egy munkanapon **pontosan ketten hiányoznak a csapatból?**

Binomiális eloszlás: példa

Egy munkahelyi csapatban **hatan** dolgoznak együtt.
Tegyük fel, hogy egy tetszőleges napon **egymástól függetlenül**
mindannyian **$p = 0,03$** valószínűséggel **hiányoznak**.

Mennyi a valószínűsége, hogy egy munkanapon
pontosan ketten hiányoznak a csapatból?

néhány jó lehetőség és a valószínűsége:

0,03	0,03	0,97	0,97	0,97	0,97	$\rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$
0,03	0,97	0,03	0,97	0,97	0,97	$\rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$
0,03	0,97	0,97	0,03	0,97	0,97	$\rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$
...						
0,97	0,03	0,03	0,97	0,97	0,97	$\rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$
...						
0,97	0,97	0,97	0,97	0,03	0,03	$\rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$

szorzás

Binomiális eloszlás: példa

Egy munkahelyi csapatban **hatan** dolgoznak együtt.
Tegyük fel, hogy egy tetszőleges napon **egymástól függetlenül**
mindannyian **$p = 0,03$** valószínűséggel **hiányoznak**.

Mennyi a valószínűsége, hogy egy munkanapon
pontosan ketten hiányoznak a csapatból?

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline 0,97 & 0,03 & 0,03 & 0,97 & 0,97 & 0,97 \\ \hline \end{array} \rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$$

a jó lehetőségek száma, azaz
hányféleképpen választhatjuk ki a két hiányzót:

egy jó lehetőség valószínűsége:

tehát a valószínűség:

Binomiális eloszlás: példa

Egy munkahelyi csapatban **hatan** dolgoznak együtt.
Tegyük fel, hogy egy tetszőleges napon **egymástól függetlenül**
mindannyian $p = 0,03$ valószínűséggel **hiányoznak**.

Mennyi a valószínűsége, hogy egy munkanapon
pontosan ketten hiányoznak a csapatból?

$$\boxed{0,97} \boxed{0,03} \boxed{0,03} \boxed{0,97} \boxed{0,97} \boxed{0,97} \rightarrow 0,03^2 \cdot 0,97^4$$

a jó lehetőségek száma, azaz
hányféleképpen választhatjuk ki a két hiányzót: $\binom{6}{2}$

egy jó lehetőség valószínűsége: $0,03^2 \cdot 0,97^4$

tehát a valószínűség:

$$\mathbb{P}(\text{pontosan két hiányzó}) = \binom{6}{2} \cdot 0,03^2 \cdot 0,97^4 = 1,2\%.$$